UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AVGIVET AV

DEN AV KUNGL. MAJ:T DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AV STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XXXVIII.

REGLERING AV LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

VID

METEOROLOGISKA CENTRALANSTALTEN.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1913
[130741]

INNEHÅLL.

Sid.

Underdånig skrivelse till Konungen . . . . . I—II.

Betänkande och förslag.

Inledning . . . . . 1.

Meteorologiska centralanstaltens organisation . . . . . 14.

Inkomna framställningar . . . . . 19.

Kommitténs förslag . . . . . 26.

Frågan om meteorologiska centralanstaltens ställning inom statsförvaltningen . . . . . »

Ordinarie befattningar och avlöningsförmåner för dem . . . . . 27.

Utsträckt arbetstid . . . . . 34.

Semester . . . . . 35.

Avlöningsvillkor . . . . . »

Anslag till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar . . . . . 40.

Ang. ordningen för tillsättande av vissa tjänster m. m. . . . . . 42.

Meteorologiska centralanstaltens reservationsanslag . . . . . 43.

Ordinarie stat . . . . . »

Anslag å extra stat . . . . . 44.

Kostnadsberäkning . . . . . 46.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt vilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att avgiva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., får härmed

i underdånighet överlämna delen XXXVIII av sina betänkanden, innefattande förslag i berörda hänseende beträffande meteorologiska centralanstalten.

Stockholm den 6 mars 1913.

Underdånigst
F. H. SCHLYTERN.

PHILIP KLINGSPOR. AUG. NILSSON. AND. PERS.
CARL PERSSON. S. WÅHLIN.

Elis Sidenbladh.

Meteorologiska central-
anstalten.

Inledning.

Vid 1856—1858 årens riksdag beslöto Rikets Ständer, att för meteorologiska observationers anställande på särskilda orter inom riket en summa av 6,000 riksdaler riksmynt årligen finge för då ingångna statsregleringsperioden anvisas. *1856—1858 årens riksdag.*

Nyssberörda belopp sammanfördes vid 1859—1860 årens riksdag med det i övrigt för vetenskapsakademien på ordinarie stat anvisade anslag. *1859—1860 årens riksdag.*

I underdånig skrivelse den 13 december 1871 framhöll vetenskapsakademien behovet av att en meteorologisk centralanstalt bleve inrättad. Denna anstalt borde enligt akademiens åsikt ställas i närmaste samband med akademien, helst de av staten bekostade meteorologiska observationerna tillkommit på akademiens förslag och fortfarande stode under dess vård samt tryckningen av de erhållna resultaten helt och hållet bekostats av akademiens medel. *Skr. från vetenskapsakademien 13/12 1871.*

Akademien förklarade sig vilja för den föreslagna anstalten upplåta lämplig lokal i sitt hus samt fortfarande på sin bekostnad trycka den meteorologiska årsboken, som utgjorde en sammanställning av samtliga vid statens meteorologiska stationer gjorda observationer. Övriga kostnader för anstalten skulle, åtminstone till en början och så länge akademiens fysiker kunde utöva närmare tillsyn över anstalten, kunna inskränkas till följande:

avlöningar åt två meteorologer:	
den ene	rdr 3,000
den andre	» 1,500
andra nödiga utgifter, såsom för tillfälliga arbetsbiträden, för de synoptiska kartorna, för underhåll av en telegraf mellan huvudstadens telegrafstation och akademiens hus m. m.	» 1.500
Summa	rdr **6,000**

1872 års riksdag.

Med föranledande av akademiens berörda framställning föreslog Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1872 års riksdag, att för inrättandet av en meteorologisk centralanstalt under vetenskapsakademiens vård och inseende anslaget för meteorologiska observationer måtte förhöjas med 6,000 riksdaler.

Denna anslagsförhöjning blev ock av Riksdagen beviljad.

1874 och 1875 årens riksdagar.

Jämlikt beslut vid 1874 års riksdag beviljades dyrtidstillägg för år 1875 med 600 kronor till en föreståndare för meteorologiska centralanstalten, för vilken avlöningen då utgjorde 3,000 kronor, samt med 300 kronor till en amanuens vid samma anstalt, för vilken avlöningen då utgick med 1,500 kronor.

Vid 1875 års riksdag beviljades för år 1876 till dyrtidstillägg och tjänstgöringspenningar åt föreståndaren 1,200 kronor samt till dyrtidstilllägg åt amanuensen 300 kronor.

Vetenskapsakademiens skr. 10/11 1875.

I underdånig skrivelse den 10 november 1875 hemställde vetenskapsakademien om nya anslag till meteorologiska centralanstalten. Den dittillsvarande anordningen av anstalten hade, enligt vad akademien framhöll, endast kunnat betraktas såsom provisorisk. Då emellertid anstalten med varje år mera vidgat sin verksamhet, ansåg akademien ej mindre billigheten mot dess tjänstemän, än även den ställning, som anstalten borde intaga, kräva, att dess provisoriska tillstånd upphörde och bleve utbytt mot en definitiv anordning.

I sådant hänseende hade akademien redan vid ett tidigare tillfälle uttalat såsom sin åsikt, att föreståndarens befattning, både i anseende till göromålens vikt och deras mängd, vore fullt jämförlig med en intendentsbefattning vid naturhistoriska riksmuseet, ävensom att, då amanuensen måste vid förfall för föreståndaren samtidigt sköta både dennes och sin egen tjänst, amanuensbefattningen närmast borde jämföras med en adjunktur vid universiteten.

Akademien hemställde, att för anstaltens föreståndare måtte på ordinarie stat uppföras en avlöning av 6,000 kronor, samt att amanuensen måtte benämnas adjunkt och hans avlöning bestämmas till 3,000 kronor.

Till avlönande av en vaktmästare, åt vilken, om han ägde någon färdighet i skrivning och telegrafering, utom annat även förrättandet av

en mängd rent mekaniska göromål vid anstalten borde kunna under tjänstemännens kontroll överlåtas, ansåg akademien erfordras ett årligt arvodesbelopp av 700 kronor.

Jämväl anslagspost till arvoden åt observatörer vid stationer samt till räknebiträden behövde enligt akademiens mening förhöjas.

Slutligen framhöll akademien önskvärdheten av att det statsanslag, som anstalten hade till sitt förfogande, finge karaktären av reservationsanslag.

1876 års riksdag.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 10 januari 1876 av ifrågavarande ärende yttrade föredragande departementschefen, bland annat, att han fann det skäligt, att meteorologiska centralanstaltens föreståndare erhölle enahanda lönevillkor som intendenterna vid naturhistoriska riksmuseet.

Beträffande däremot föreståndarens biträde syntes det departementschefen, att dennes benämning fortfarande borde förbliva oförändrad, enär en adjunkts befattning alltid ansetts innefatta lärarverksamhet och denna befattning för övrigt vore ifrågasatt att upphöra vid universiteten; och då vid bestridande av föreståndarens tjänst dennes tjänstgöringspenningar tillfölle amanuensen, ansåg departementschefen den sistnämndes arvode lämpligen kunna bestämmas till 2,500 kronor.

Mot akademiens förslag i övrigt gjorde departementschefen icke någon anmärkning.

I enlighet med departementschefens hemställan framlade Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1876 års riksdag följande förslag till stat för meteorologiska centralanstalten:

lön åt föreståndaren 4,000 kronor jämte tjänstgöringspenningar 1,000 kronor, eller tillhopa	kr. 5,000
med rättighet därjämte för honom att efter fem års väl vitsordad tjänstgöring, räknat från och med kalenderåret näst efter det, då han utnämndes till tjänsten, åtnjuta ett ålderstillägg av 500 kronor och efter ytterligare fem års dylik tjänstgöring ett lika tillägg av 500 kronor;	
arvode åt amanuensen	» 2,500
	kr. 7,500
till arvoden åt observatörerna vid rikets meteorologiska stationer samt för räknebiträden, en vaktmästare, anskaffande och underhåll av instrumenter, underhåll av anstaltens telegraf och materiel ävensom för andra behov vid anstalten, såsom reservationsanslag	kr. 12,000
Summa kronor	**19,500**

Enligt skrivelse den 11 maj 1876, n:r 42, godkände Riksdagen förslaget till stat för meteorologiska centralanstalten, med förklarande att ålderstilläggen åt föreståndaren skulle, i den mån de utginge, hänföras till tjänstgöringspenningarna; och beviljades för statens genomförande en tillökning i anslaget för anställande av meteorologiska observationer med 7,500 kronor.

1882 års riksdag.

Jämlikt beslut vid 1882 års riksdag höjdes det uti staten för meteorologiska centralanstalten uppförda reservationsanslaget från 12,000 till 16,000 kronor. Bland de ändamål, vartill det förhöjda anslaget var avsett att användas, må allenast nämnas, att arvodet till anstaltens telegrafist och vaktmästare, vilket dittills varit bestämt till 700 kronor, ansetts böra höjas med 300 kronor.

1885 års riksdag.

Vid 1885 års riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om förhöjning av arvodet till amanuensen vid anstalten.

Till grund för berörda äskande låg en av anstaltens föreståndare hos vetenskapsakademien gjord hemställan om beredande av förhöjning med 1,000 kronor i det arvode, som för det dåvarande utgick med 2,500 kronor om året till bemälde amanuens.

Såsom skäl för ifrågavarande hemställan anfördes, bland annat, att för amanuensbefattningens behöriga skötande erfordrades en vetenskapligt bildad person med djupgående specialkunskaper i ämnet, vilken skulle kunna, i händelse av förfall för anstaltens föreståndare, sköta dennes åligganden jämte egna. Utom denna vetenskapliga bildning och dessa kunskaper — vilka vore jämförliga med dem, som krävdes hos innehavarna av andra lärargraden vid universiteten, eller de forna adjunkterna — måste amanuensen vid meteorologiska centralanstalten besitta en speciell praktisk skicklighet i utövandet av sin verksamhet. Tjänstgöringen vid nämnda anstalt vore så till vida strängare än vid de flesta andra ämbetsverk, att den måste pågå ej blott söckendagar utan även sön- och helgdagar samt ej medgåve åtnjutande av någon semester. Därjämte hade för amanuensen sedan år 1876, då hans dittillsvarande arvode bestämdes, tjänstgöringen blivit betydligt ökad genom anstaltens under tiden utvidgade verksamhet.

Billigheten av den ifrågasatta arvodesförhöjningen ansåg föreståndaren framgå även vid betraktande därav, att det dåvarande arvodet för ifrågavarande amanuens icke på långt när uppnådde de avlöningsbelopp, vilka tillkomme innehavarna av motsvarande befattningar vid riksarkivet, kungl. biblioteket, vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien med flera institutioner.

Sedan vetenskapsakademien förordat framställningen från föreståndaren för meteorologiska centralanstalten, föreslog Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1885 års riksdag, att för beredande av ökat arvode åt ifrågavarande amanuens måtte beviljas en förhöjning av 1,000 kronor i det till meteorologiska centralanstalten då utgående ordinarie anslag.

Uti skrivelse den 20 maj 1885, n:r 60, förklarade Riksdagen sig visserligen hava funnit vad som anförts till stöd för nämnda förslag innefatta talande skäl för beviljandet av någon arvodesförhöjning för ifrågavarande amanuens; men hade Riksdagen likväl ansett beloppet lämpligen kunna nedsättas till hälften av vad som föreslagits. I enlighet därmed höjdes ock anslaget med 500 kronor.

1889 års riksdag.

På framställning av Kungl. Maj:t medgavs vid 1889 års riksdag, att ett på vetenskapsakademiens stat uppfört anslag å 1,050 kronor till akademiens fysiker i stället finge användas såsom bidrag till bestridande av den under akademiens inseende ställda meteorologiska centralanstaltens årliga utgifter för väderlekstelegram m. m.

1892 års riksdag.

Vid 1892 års riksdag beslöts, att i riksstaten skulle införas en ny rubrik, »Meteorologiska centralanstalten», och under denna rubrik uppföras det för anstalten då under rubriken »Vetenskapsakademien» anvisade anslag, 25,050 kronor (därav 16,000 kronor reservationsanslag).

Därjämte beviljade samma års Riksdag på extra stat för år 1893 till anordnande av väderleksmeddelanden om eftermiddagarna under månaderna juli—september 3,500 kronor samt såsom bidrag till bestridande av vissa utgifter för väderlekstelegram m. m. 2,200 kronor.

1893 års riksdag.

I statsverkspropositionen vid 1893 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att för ett fullständigt ordnande och utvidgande av väderlekstjänsten vid

meteorologiska centralanstalten, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av föreståndaren för anstalten uppgjort förslag, Riksdagen måtte höja det till anstalten utgående årliga anslag med 7,950 kronor, därav 6,075 kronor såsom reservationsanslag.

Enligt berörda av föreståndaren uppgjorda förslag skulle av den begärda förhöjningen åtgå till arvoden åt biträden vid det ökade arbetet vid anstalten för den dagliga väderlekstjänsten m. m. ett belopp av 3,600 kronor, sålunda fördelat:

vetenskapligt biträde vid den utvidgade väderlekstjänsten under förmiddagarna och därmed i samband stående undersökningar, byråarbete m. m.	kr. 1,800
vetenskapligt biträde vid den nya eftermiddagstjänsten under juli—september	» 600
ökade kostnader för telegrafering vid anstalten, kopiering av väderleksuppgifter och synoptiska kartor, budbärning m. m.	» 1,200

I skrivelse den 6 maj 1893, n:r 41, anförde Riksdagen, att vad som i ämnet anförts visserligen synts Riksdagen innebära fullgiltiga skäl för att ökade medel till föreslaget belopp ställdes till meteorologiska centralanstaltens förfogande för ordnande och utvidgande av väderlekstjänsten. Då emellertid enligt Riksdagens förmenande någon tids erfarenhet rörande resultaten av de nya anordningarna borde avvaktas, innan beloppet uppfördes på ordinarie stat, hade Riksdagen ansett sig böra tills vidare anvisa endast anslag på extra stat för angivna ändamål.

Utan förändring av det ordinarie anslaget till anstalten beviljade Riksdagen alltså på extra stat för år 1894 ett anslag av 7,950 kronor till fullständigt ordnande och utvidgande av väderlekstjänsten vid anstalten.

1894—1898 årens riksdagar.

Enahanda belopp blev ock av Riksdagen anvisat för vart och ett av åren 1895—1899 för upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid nämnda anstalt.

Till uppehållande av en meteorologisk station i Gällivare beviljades av Riksdagen för vartdera året 1898 och 1899 ett belopp av 300 kronor.

1899 års riksdag.

I enlighet med en av vetenskapsakademien gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1899 års riksdag, att för beredande av ökat arvode åt amanuensen vid meteorologiska centraanstalten och inrättande av en andre amanuensbefattning därstädes även-

som i övrigt för uppehållande av väderlekstjänsten vid anstalten i dess dåvarande omfattning det till anstalten utgående ordinarie anslaget måtte höjas med 9,350 kronor, därav 5,850 kronor såsom reservationsanslag.

Av berörda belopp 9,350 kronor voro 500 kronor avsedda till förhöjning av (förste) amanuensens arvode från 3,000 till 3,500 kronor, och skulle 3,000 kronor användas till avlönande av en andre amanuens.

Riksdagen yttrade uti skrivelse den 13 maj 1899, n:r 67, i anledning av Kungl. Maj:ts berörda förslag, att Riksdagen icke funnit sig övertygad om behövligheten eller lämpligheten därav, att de för uppehållande av meteorologiska centralanstaltens verksamhet erforderliga medel då skulle i deras helhet uppföras å ordinarie stat.

Däremot hade Riksdagen funnit sig böra å extra stat bevilja den begärda förhöjningen eller 9,350 kronor, därav emellertid 300 kronor syntes böra fortfarande särskilt uppföras såsom anslag till upprätthållande av en meteorologisk station i Gällivare och återstående beloppet, 9,050 kronor, upptagas under rubriken »till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralstalten». Den i sistnämnda anslagsbelopp ingående förhöjningen med 500 kronor i amanuensens arvode borde i anstaltens stat för år 1900 upptagas såsom personligt tillägg i arvodet åt dåvarande innehavaren av amanuensbefattningen H. E. Hamberg. Det belopp av 3,000 kronor, som enligt Kungl. Maj:ts förslag varit avsett till arvode åt en andre amanuens, ansåg Riksdagen böra i anstaltens stat uppföras under den där förut förekommande rubriken »anslag till vetenskapligt biträde».

I enlighet härmed uppförde Riksdagen å ordinarie stat anslaget till meteorologiska centralanstalten med oförändrat belopp samt anvisade därjämte å extra stat för år 1900 *dels* till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten 9,050 kronor, därav 500 kronor såsom personligt tillägg i arvodet åt amanuensen Hamberg och 3,000 kronor såsom anslag till vetenskapligt biträde vid väderlekstjänsten, *dels ock* till upprätthållande av en meteorologisk station i Gällivare ett anslag å 300 kronor.

Motsvarande anslag å extra stat blevo ock anvisade för vart och ett av åren 1901—1903. *1900—1902 årens riksdagar.*

1903 års riksdag.

Sedan amanuensen Hamberg under år 1902 erhållit befattningen såsom föreståndare för meteorologiska centralanstalten, hade till hans efterträdare såsom amanuens utsetts filosofie doktorn N. Ekholm.

Med anledning härav medgav 1903 års Riksdag, efter framställning av Kungl. Maj:t, att det för år 1903 beviljade personliga tillägg i arvodet åt Hamberg såsom amanuens finge åtnjutas av Ekholm i samma egenskap. Tillika anvisades på extra stat för år 1904 *dels* till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten 9,050 kronor, därav 500 kronor såsom personligt tillägg i arvodet åt Ekholm och 3,000 kronor såsom anslag till vetenskapligt biträde vid väderlekstjänsten, *dels och* till upprätthållande av en meteorologisk station i Gällivare 300 kronor.

1904 och 1905 årens riksdagar.

De i 1904 års riksstat upptagna belopp i nyssnämnda hänseenden uppfördes på enahanda sätt i riksstaterna för åren 1905 och 1906.

K. brev 24/3 1905 (ang. stormvarningar vid rikets västra kust).

Genom kungl. brev den 24 mars 1905 förordnades, att stormvarningars offentliggörande å lämpliga platser vid rikets västra kust skulle genom lantbruksstyrelsens försorg, efter samråd med föreståndaren för meteorologiska centralanstalten, anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med upprättat förslag. Till bestridande av kostnaderna för anordnande av ifrågavarande stormvarningar under år 1905 anvisades genom nämnda kungl. brev erforderliga medel, som ställdes till lantbruksstyrelsens förfogande.

Vetenskapsakademiens skr. 13/9 1905.

Med underdånig skrivelse den 13 september 1905 överlämnade vetenskapsakademien till Kungl. Maj:t en av föreståndaren för meteorologiska centralanstalten gjord framställning om förhöjt anslag till anstalten för år 1907.

I denna framställning anfördes, bland annat, att ett tillskott av 600 kronor i arvodet för vetenskapligt biträde blivit av Riksdagen år 1899 beviljat, samt att detta tillskott ansetts gälla biträdet vid förmiddagstjänsten, för vilket förut (enligt beslut vid 1893 års riksdag) varit anslaget 1,800 kronor. Däremot hade den person, som varit anställd som biträde vid eftermiddagstjänsten under juli—september — vilken icke nöd-

vändigt behövde vara densamma, som förrättade förmiddagstjänsten — fortfarande ersatts med 600 kronor.

Under erinran om det maktpåliggande uppdrag, som pålagts anstalten genom beslutet om stormvarningars meddelande, samt under framhållande av svårigheten att kunna för anstalten varaktigt förvärva fullt dugande krafter för den låga avlöning, som tillkomme anstaltens personal, uttalade föreståndaren såsom sin mening, att det vore högeligen av behovet påkallat, att åtminstone någon förbättring i löneförhållandena för anstaltens lägre tjänstemän med det allra snaraste kunde åstadkommas.

Det syntes fördenskull föreståndaren angeläget, att de till upprätthållande av en fullständigt ordnad väderlekstjänst på extra stat beviljade arvodena åt amanuensen och det vetenskapliga biträdet något höjdes med anledning av det ökade arbete och ansvar, som stormvarningarnas utfärdande i samband med den dagliga väderlekstjänsten komme att medföra för dem.

Föreståndaren hemställde, att det såsom personligt tillägg i arvodet åt amanuensen Ekholm utgående beloppet måtte höjas från 500 till 1,100 kronor, samt att arvodet för det vetenskapliga biträdet vid väderlekstjänsten året om måtte höjas från 2,400 kronor till 3,000 kronor.

I sammanhang därmed föreslogs, att den titel i anslaget, under vilken sistnämnda arvode dittills upptagits, nämligen »arvode till vetenskapligt biträde vid väderlekstjänsten om förmiddagarna och därmed i sammanhang stående byråarbete m. m.» måtte ändras på det sätt, att det förhöjda arvodesbeloppet 3,000 kronor finge utgå för en andre amanuens på extra stat, med enahanda åligganden och med skyldighet att, om så påfordrades, mot en ersättning därutöver av 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under juli—september.

Därjämte hemställde föreståndaren, att till upprätthållande av en meteorologisk station i Gällivare måtte såsom förut anvisas 300 kronor samt till en ny dylik station i norra Värmland eller norra Dalarne likaledes 300 kronor.

I sin underdåniga skrivelse förordade vetenskapsakademien bifall till föreståndarens framställning.

1906 års riksdag.

Sedan Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen vid 1906 års riksdag framlagt förslag i ämnet, anvisade Riksdagen på extra stat för år 1907 till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten 10,250 kronor, varav 1,100 kronor såsom personligt tillägg i arvodet åt amanuensen Ekholm samt 3,000 kronor såsom arvode åt en andre amanuens med huvudsaklig uppgift att biträda vid väderlekstjänsten om förmiddagarna under hela året och med skyldighet att, om så påfordrades, mot en särskild ersättning av 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september. Därjämte anvisades likaledes på extra stat för år 1907 till upprätthållande av två meteorologiska stationer, den ena i Gällivare och den andra i norra Värmland eller i norra Dalarne, 600 kronor.

1907—1912 årens riksdagar.

Enahanda anslag har Riksdagen ock beviljat för vart och ett av åren 1908—1913.

Vid 1906 och 1909 årens riksdagar beslutade förhöjningar av avlöningen å ordinarie stat till föreståndaren för meteorologiska centralanstalten komma i det följande att närmare beröras.

* * *

Meteorologiska observationer för hydrografisk undersökning av Sveriges färskvatten.

Genom beslut vid 1907 års riksdag blev verksamheten vid meteorologiska centralanstalten ytterligare utvidgad.

Med anledning av Kungl. Maj:ts propositioner (n:r 2 och 3) beslöt nämligen 1907 års Riksdag, att, i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av chefen för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 21 december 1906 angivna grunder, en hydrografisk undersökning av Sveriges färskvatten skulle företagas under ledning av en särskild, för ändamålet bildad hydrografisk byrå, och anvisades på extra stat för år 1908 dels ett anslag för ifrågavarande ändamål under riksstatens nionde huvudtitel, dels ock, till utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll av vissa meteorologiska observationer för nämnda undersökning, under åttonde huvudtiteln ett belopp av 10,800 kronor.

Av sistberörda anslag var ett belopp av 1,000 kronor avsett att användas till tillökning i arvodet åt den av amanuenserna vid meteorologiska centralanstalten, åt vilken skulle uppdragas det mesta bestyret med ordnandet av observationerna för den hydrografiska undersökningen.

Sedermera har Riksdagen till utförande av nyssnämnda meteorologiska observationer beviljat på extra stat under åttonde huvudtiteln för år 1909 ett belopp av 12,300 kronor samt för vart och ett av åren 1910—1913 ett belopp av 13,700 kronor. Genom anslagets förhöjning har dock icke gjorts någon ändring i avseende å tilläggsarvodet åt den amanuens vid meteorologiska centralanstalten, som särskilt hade sig anförtrott bestyret med ordnandet av dessa observationer.

För år 1913 är anslaget avsett att användas sålunda:

arvodestillökning åt en amanuens vid meteorologiska centralanstalten	kr. 1,000
observationsarvoden, förslagsvis	» 9,700
instruments och apparaters underhåll, förslagsvis	» 500
inspektioner, förslagsvis	» 500
biträden vid instrumentens prövning, observationernas granskning och beräkning, tabellering samt skrivning m. m., förslagsvis	» 2,000
Summa kronor	**13,700**

Enligt vad kommittén inhämtat, har arvodestillökningen å 1,000 kronor åtnjutits av den andre amanuensen vid meteorologiska centralanstalten.

* * *

Meteorologiska observationer för vattenfallsförteckningen.

Sedan år 1911 uppbär meteorologiska centralanstalten jämväl bidrag från det under sjätte huvudtiteln anvisade anslaget för åstadkommande av en schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall.

Riksdagen anvisade nämligen på extra stat för år 1911 ett belopp av 27,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för påbörjande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av dylik förteckning och beskrivning. Arbetet skulle verkställas av vattenfallsstyrelsen, hydrografiska byrån samt meteorologiska centralanstalten. Av de årliga kostnaderna beräknades 3,000 kronor belöpa på meteorologiska centralanstalten.

För år 1912 anvisades på extra stat ett belopp av 22,000 kronor för åstadkommande av berörda förteckning och beskrivning.

För år 1913 har Riksdagen för ifrågavarande ändamål beviljat anslag till belopp av 27,000 kronor.

Av sistberörda anslagsbelopp äro för de meteorologiska observationerna avsedda 4,000 kronor, sålunda fördelade:

till observatörers arvoden, förslagsvis	kr. 2,500
till nya stationer, förslagsvis	1,500
Summa	kr. 4,000

* * *

Förbättrade avlöningsförmåner för meteorologiska centralanstaltens föreståndare.

Såsom i det föregående antytts, hava avlöningsförmånerna för meteorologiska centralanstaltens föreståndare blivit förbättrade vid såväl 1906 års som 1909 års riksdag.

Genom beslut vid 1906 års riksdag bestämdes föreståndarens avlöning sålunda: lön 4,000 och tjänstgöringspenningar 2,000, eller tillhopa 6,000 kronor, jämte två ålderstillägg till lönen efter 5 och 10 år, vartdera ålderstillägget å 500 kronor. Tillika medgavs, att föreståndaren finge åtnjuta semester under en och en halv månad, för vilket ändamål i staten uppfördes ett belopp av 250 kronor till vikariatsersättning.

Till följd härav höjdes meteorologiska centralanstaltens ordinarie avlöningsstat från 8,000 till 9,250 kronor och ordinarie anslagen under rubriken »meteorologiska centralanstalten» från 25,050 kronor (därav 16,000 reservationsanslag) till 26,300 kronor (därav 16,000 reservationsanslag). (Jfr Riksdagens skrivelse den 23 maj 1906, n:r 144.)

Enligt den vid 1909 års riksdag beslutade ändringen av föreståndarens avlöningsförmåner äger denne åtnjuta lön 5,000 kronor och tjänstgöringspenningar 2,500 kronor, tillhopa 7,500 kronor, och kan lönen efter 5 år höjas med 600 kronor. Anslaget till vikariatsersättning har i sammanhang härmed höjts till 313 kronor.

Den ordinarie avlöningsstaten för meteorologiska centralanstalten slutar till följd härav på en summa av 10,813 kronor, och utgöra ordinarie

anslagen under rubriken »meteorologiska centralanstalten» 27,863 kronor (därav 16,000 kronor reservationsanslag).

Föreståndaren tillkommande ålderstillägg utgå, jämlikt Riksdagens medgivande, av det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg. (Jfr Riksdagens skrivelse den 22 maj 1909, n:r 8.)

Nu gällande avlöningsvillkor för föreståndaren för meteorologiska centralanstalten innehållas i kungl. kungörelse den 11 juni 1909 (bihang till svensk författningssamling n:r 43, sid. 5).

Meteorologiska centralanstaltens organisation.

Gällande bestämmelser rörande meteorologiska centralanstaltens organisation innehållas dels uti de av Kungl. Maj:t den 15 april 1904 fastställda grundstadgar för vetenskapsakademien (svensk författningssamling n:r 18), dels uti de av nämnda akademi den 9 oktober 1907 antagna ordningsregler för akademien, dels ock uti en likaledes av akademien antagen instruktion för statens meteorologiska centralanstalt.

Enligt de nämnda *grundstadgarna* gäller i avseende å meteorologiska centralanstalten, vilken är ställd under vetenskapsakademiens inseende och vård, huvudsakligen följande.

Akademien utser bland sina ledamöter genom val två inspektorer för anstalten (§ 25).

Föreståndaren för anstalten, vilken äger titel av professor, väljes av akademien i viss angiven ordning, men skall valet underställas Kungl. Maj:ts prövning och stadfästelse. Därest Kungl. Maj:t ej stadfäster valet, upptages ärendet till ny behandling (§§ 14 och 18).

Skall amanuens vid anstalten utses, åligger det föreståndaren att avgiva förslag å lämplig person. Akademien kan antaga den föreslagne vid den sammankomst, då förslaget avgivits. Antages icke den föreslagne, skall nytt förslag upprättas av institutionens föreståndare och inspektorer gemensamt vid sammanträde, vid vilket akademiens sekreterare för ordet. För antagen amanuens utfärdas förordnande av akademien (§ 19).

Närmare bestämmelser rörande tjänstemans åligganden meddelas av akademien genom särskild instruktion. Tjänsteman är dock skyldig att, utöver vad instruktionen bestämmer, fullgöra tillfälligt uppdrag inom området för hans sakkunskap, när sådant uppdrag tilldelas honom av akademien eller, något av akademiens ordinarie utskott (§ 23).

Har tjänsteman visat försumlighet eller vårdslöshet i tjänsten eller på annat sätt givit anledning till berättigat klagomål, äger akademien, allt efter förseelsens art och på sätt i akademiens ordningsregler närmare föreskrives, tilldela honom varning eller skilja honom från tjänst och lön för viss tid eller för alltid, dock må beslut om entledigande av föreståndaren för meteorologiska centralanstalten ej äga giltighet, förr än detsamma blivit fastställt av Kungl. Maj:t.

I de av vetenskapsakademien antagna *ordningsreglerna* finnas intagna bestämmelser, som i viss mån motsvara i allmänhet för ordinarie tjänstemän fastställda avlöningsvillkor.

Här må allenast nämnas, att enligt dessa ordningsregler semester må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjutas av meteorologiska centralanstaltens föreståndare under en och en halv månad och av övriga tjänstemän vid anstalten under en månad (§ 44).

Enligt ordningsreglerna antagas och entledigas betjänte vid ifrågavarande anstalt av akademiens förvaltningsutskott efter av inspektorerna och föreståndaren avgivet förslag. Har klagomål mot någon av betjänte blivit anfört, äger förvaltningsutskottet att, om det så finner skäligt, varna den försumlige, suspendera eller avskeda honom. För avskedande fordras dock, att beslutet blivit fattat med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna (§ 63).

Erinras må ock, att enligt ordningsreglerna institutionsföreståndare äger hos akademiens bibliotekarie göra framställning om inköp av sådan litteratur, som kan vara behövlig för institutionens skötsel och för vetenskapliga studier vid institutionen (§ 52).

Enligt den av akademien antagna *instruktionen* för meteorologiska centralanstalten ansvarar föreståndaren för, att alla åligganden, som på grund av instruktionen eller av akademien lämnade särskilda föreskrifter och uppdrag tillkomma anstalten, varda sorgfälligt uppfyllda. Är föreståndaren av sjukdom eller annat förfall förhindrad att utöva sin befattning, inträder förste amanuensen i hans ställe, intill dess en ställföreträdare blivit i vederbörlig ordning förordnad (§ 2).

Amanuenserna åligger att hava den närmaste uppsikten över de meteorologiska stationerna och deras verksamhet, att biträda vid väderlekstjänsten samt att i övrigt utföra de arbeten vid anstalten, som av akademien eller föreståndaren åläggas dem (§ 3).

Vaktmästaren, som bör vara kunnig i skrivning och, om så erfordras, i telegrafering, skall utföra de arbeten, som åläggas honom av föreståndaren. Denne äger att bevilja vaktmästaren en halv månads ledighet under året (§ 4).

Till hjälp vid det vetenskapliga arbetet och byrågöromålen ävensom för utförandet av mera mekaniska räkningar och renskrivningsarbeten, korrekturläsning och dylikt äger föreståndaren att, där så nödigt finnes och anstaltens tillgångar det medgiva, använda särskilt avlönade biträden (§ 5).

Tjänstemännens ordinarie tjänstetid är 10 f. m.—3 e. m. varje söckendag med de smärre avvikelser, vartill förhållandena efter föreståndarens prövning kunna föranleda, samt sön- och helgdagar så lång tid, som erfordras för väderlekstjänstens förrättande (§ 6).

Det åligger anstalten att öva tillsyn och kontroll över alla under anstaltens uppsikt ställda, såväl statens som enskilda meteorologiska stationer, ävensom över den meteorologiska avdelningen av akademiens observatorium, och att draga försorg därom, att de alla ständigt äro försedda med väl justerade instrumenter och med journalblanketter. Då inspektorerna eller föreståndaren anse, att besiktning av någon eller några av berörda stationer bör äga rum, göres anmälan därom hos akademien, som, om den gillar framställningen, förordnar någon av anstaltens tjänstemän att utföra besiktningsresan på anstaltens bekostnad; och åligger det den tjänsteman, som härom erhållit uppdrag, att efter återkomsten avgiva berättelse till akademien om sina under resan gjorda iakttagelser. Anses en dylik besiktningsresa böra företagas så skyndsamt, att akademiens beslut i frågan icke kan avvaktas, äga inspektorerna att besluta i ärendet, varom anmälan göres till akademien vid dess näst därpå följande sammankomst (§ 7).

Det åligger anstalten tillse, att de vid de meteorologiska stationerna förda journalerna snarast möjligt bliva insända till anstalten, som har att oförtövat därefter ombesörja deras granskning, beräkning och bearbetning

enligt det internationella systemet. Observationerna från statens ordinarie andra klassens stationer publiceras snarast möjligt uti ett gemensamt i årgångar utkommande arbete med titel: »Meteorologiska iakttagelser i Sverige.» I detta arbete införas även de likartade meteorologiska observationer, som anställas på Stockholms och Lunds observatorier, samt, då så prövas lämpligt, sammandrag även av observationer utförda på en del enskilda stationer (§ 8).

Det åligger anstalten att dagligen telegrafiskt insamla meteorologiska uppgifter från vissa stationer inom landet ävensom från de utländska orter, rörande vilka överenskommelse blivit i sådant avseende träffad. Där utbyten av meteorologiska telegram blivit avtalade med utländska meteorologiska institutioner, åligger det anstalten att vaka däröver, att dessa avtal bliva punkligt uppfyllda (§ 9).

Det åligger anstalten att på grund av de meteorologiska uppgifter, som på telegrafväg anlända, medelst lämpliga metoder dagligen, dels om förmiddagarna, dels, så länge det därför avsedda extra anslaget utgår, under juli—september även om eftermiddagarna uppgöra en översikt av atmosfärens tillstånd över så stor del av Europa, som uppgifterna omfatta. Anstalten skall varje dag, så fort ske kan, med telegraf befordra dessa översikter jämte väderleksutsikter för så lång tid framåt som möjligt till sådana hamnorter eller andra ställen inom landet, vilka äro vederbörligen berättigade till dylika meddelandens erhållande. Synnerligast då den för någon dag uppgjorda översikten giver anledning att antaga en storms annalkande, skall anstalten låta det vara sig angeläget att skyndsamt för ifrågavarande orter bekantgöra detta förhållande (§ 10).

Det åligger anstalten att tillhandagå de offentliga myndigheter, som därom göra framställningar, med alla sådana meteorologiska upplysningar, meddelanden eller utlåtanden, vartill anstalten äger erforderligt material. Skulle dylika meddelanden föranleda större direkta utgifter, än att anstalten skäligen därmed kan betungas, äger anstalten, efter därom på förhand träffat avtal med den myndighet, som gjort framställningen, att därför uppbära gottgörelse; och skola vederbörliga verifikationer över sålunda uppkomna utgifter och ersättningar överlämnas till akademiens kamrerare för att införas i anstaltens konto (§ 11).

I den mån de löpande göromålen och fullgörandet av övriga åligganden det medgiva, bör anstalten vetenskapligt bearbeta det meteorologiska observationsmaterial, som under en föregående tid blivit vid anstalten samlat, samt för akademien anmäla de erhållna resultaten till offentliggörande. Det tillhör i övrigt anstaltens tjänstemän att med uppmärksamhet följa meteorologiens framsteg och söka bidraga till dess utveckling (§ 12).

Alla anstalten beträffande angelägenheter, om vilka föreståndaren icke kan anses äga befogenhet att besluta, skall han anmäla för inspektorerna, som i mindre viktiga fall äga att lämna nödiga föreskrifter. Frågor av större vikt skola, jämte inspektorernas yttranden, hänskjutas till akademien (§ 14).

Inkomna framställningar.

Genom kungl. cirkulär den 25 oktober 1901 anbefalldes ämbetsverk och myndigheter att var för sin förvaltningsgren inkomma med utredning, huruvida, under angiven förutsättning, för tiden efter år 1902 ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum.

I anledning därav inkom vetenskapsakademien den 14 maj och den 25 november 1902 med skrivelser i ärendet.

Uti dessa skrivelser, som vid särskilda tillfällen i slutet av år 1902 överlämnades till kommittén från ecklesiastikdepartementet, men sedermera på anfordran återställts till departementet, hemställde akademien, bland annat, om höjning av avlöningarna till den å ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten upptagna amanuensen samt till vaktmästaren och telegrafisten vid anstalten.

En närmare redogörelse för nämnda förslag torde icke vara erforderlig, då numera nya förslag i ämnet föreligga.

Framställning 1/9 1911 från meteorologiska centralanstaltens föreståndare.

I skrivelse den 1 september 1911 gjorde föreståndaren för meteorologiska centralanstalten framställning hos vetenskapsakademien i fråga om åtgärders vidtagande för erhållande snarast möjligt av reglering av avlöningsförhållandena för anstaltens bägge amanuenser samt vaktmästaren och telegrafisten.

I sådant hänseende anfördes beträffande de bägge amanuenserna, att de icke vore att förväxla med de underordnade amanuenserna vid universiteten eller andra institutioner, utan dåmera bestrede självständiga tjänstemannabefattningar i och för utförande av de maktpåliggande uppgifter, som efter hand blivit pålagda anstalten.

Anstalten åläge huvudsakligen följande:

den utvidgade dagliga väderlekstjänsten med stormvarningar vid Sveriges väst- och sydkust,

klimatiska arbeten, vartill hörde bland annat redaktionen av »meteorologiska iakttagelser i Sverige»,

nederbördsobservationer i utvidgad skala,

tjänsteresor för inspektion av de talrika stationerna,

att tillhandagå de offentliga myndigheter, som därom gjorde framställningar, med alla sådana upplysningar, meddelanden och utlåtanden, vartill anstalten ägde erforderligt material,

att, i den mån de löpande göromålen och fullgörandet av andra åligganden det medgåve, vetenskapligt bearbeta det meteorologiska observationsmaterial, som under en föregående tid blivit samlat vid anstalten, samt anmäla för vetenskapsakademien de erhållna resultaten till offentliggörande,

varjämte det i övrigt tillhörde anstaltens tjänstemän att med uppmärksamhet följa meteorologiens framsteg och söka bidraga till dess utveckling.

Enär till de ifrågavarande amanuenserna, enligt föreståndarens mening, utginge alltför otillräckliga avlöningsbelopp för deras arbeten, måste de, till skada för anstaltens verksamhet, för sitt livsuppehälle söka extra arbete utom anstalten. Den största vådan av denna deras osäkra ekonomiska ställning vore emellertid, att det visat sig mycket svårt, om icke omöjligt, att för den meteorologiska verksamheten vinna dugande vetenskapliga krafter samt till och med att bibehålla dem, som redan ägnat sig däråt. Kompetensfordringarna vore nämligen höga och fullt jämförliga med dem för lektorer vid läroverken, arkivarier, antikvarier, geologer o. s. v., och till följd av de förbättrade villkoren vid läroverken sökte sig de, vilkas studier låge åt det matematiskt-fysiska hållet, helst dit eller de ginge andra vägar.

Föreståndaren för meteorologiska centralanstalten uttalade, att han helst skulle se, att den ena av de båda amanuensbefattningarna i avlöningshänseende likställdes med tjänster i andra normalgraden och den andra amanuensbefattningen med tjänster i första normalgraden vid centrala ämbetsverk, men att, om detta icke skulle kunna ske, ingenderas avlöningsförhållanden dock borde ställas lägre än för tjänstemän i första normalgraden.

Tillika föreslogs, att amanuensernas titel måtte förändras till meteorolog och befattningarna uppföras såsom ordinarie.

Det hemställdes även, att den bestämmelse, som dittills gällt den andre amanuensen, i fråga om skyldighet för honom att, om så påfordrades, mot en särskild ersättning av 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september, måtte hädanefter gälla vilken som helst av de båda meteorologerna.

Anstaltens vaktmästare och telegrafist hade, enligt vad föreståndaren vidare erinrade, uppburit dels 1,000 kronor av anslag på ordinarie stat, dels 200 kronor av anslag å extra stat för förökade göromål, söndagsarbete m. m., dels ock »dyrtidstillägg» av 250 kronor. Med hänsyn, bland annat, till de särskilt kvalificerade fordringar, som måste ställas på innehavaren av ifrågavarande befattning, samt svårigheten att för densamma finna fullt lämplig person för en så låg »ordinarie lön», som hittills utgått, hemställde föreståndaren, att avlöningen måtte helt och hållet utgå på ordinarie stat och bestämmas till 1,500 kronor jämte två ålderstillägg efter 5 och 10 år, vartdera ålderstillägget å 100 kronor.

Det föreslogs tillika, att såväl meteorologerna som vaktmästaren skulle för ålderstillägg få räkna sig till godo sin föregående tjänstgöring vid anstalten.

Skrivelser från vetenskapsakademien 13/9 1911.

Uti underdånig skrivelse den 13 september 1911, varmed nyssberörda framställning från föreståndaren för meteorologiska centralanstalten överlämnades till Kungl. Maj:t, framhöll vetenskapsakademien, att den skolade arbetskraft, varav nämnda anstalt vore i behov, hade varit så efterfrågad å andra mera lönande arbetsområden, att anstalten i följd av denna efterfrågan varit i fara att förlora vid henne anställd vetenskapsman.

Denna fara vore, yttrade akademien, med svårighet tills vidare avvärjd, men, om ej löneregler mellankomme, borgade ingenting för att den ej när som helst hotade på nytt. Då under de senare åren anstaltens föreståndare haft anledning att söka tillförsäkra sig nya dugande medarbetare, hade detta visat sig förenat med hart när oövervinnliga svårigheter.

Anstalten vore, anförde akademien vidare, ett verk av den betydenhet att, då dess avlöningsstat reglerades, det ej syntes böra ifrågasättas

annat än att chefens närmaste man — den tjänsteman som näst chefen hade den mest kvalificerade arbetsuppgiften samt under hans semester och i övrigt vid förfall för honom hade att inträda i chefskapet — skulle innehava ställning av andra gradens tjänsteman. Hans ämbetstitel borde enligt akademiens mening utmärka denna ställning. Han borde lämpligen kallas förste meteorolog, under det innehavaren av den andra tjänstemannabefattning, varom fråga vore, skulle kallas andre meteorolog.

Tillika framhöll akademien, att anstalten komme att — efter likasom före regleringen — behöva under juli, augusti och september månader taga i anspråk den ene av de föreståndaren underlydande två tjänstemännen å tider, under vilka arbetet syntes akademien icke billigtvis kunna anses ersatt med den ordinarie avlöningen. Skyldigheten att, mot särskild ersättning, fullgöra sådant arbete borde åläggas bägge de ifrågavarande tjänstemännen.

Akademien hemställde, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till Riksdagen om beviljande av anslag till genomförande av följande ändringar i den ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten.

I stället för den amanuens, som funnes upptagen å den ordinarie staten, skulle uppföras en förste meteorolog med 3,600 kronor i lön, 1,800 kronor i tjänstgöringspenningar och 400 kronor i ortstillägg jämte två ålderstillägg till lönen efter resp. 5 och 10 år, vartdera ålderstillägget å 500 kronor.

Vidare skulle i stället för den andre amanuens, som uppbure arvode av anslag å extra stat, uppföras å stat en andre meteorolog med 2,200 kronor i lön, 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar samt 300 kronor i ortstillägg jämte tre ålderstillägg till lönen efter resp. 5, 10 och 15 år, vart och ett ålderstillägg å 500 kronor.

Vaktmästaren-telegrafistens avlöning å stat skulle höjas till 900 kronor i lön, 450 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg jämte två ålderstillägg till lönen efter resp. 5 och 10 år, vartdera ålderstillägget å 100 kronor.

I särskild skrivelse till Kungl. Maj:t, likaledes den 13 september 1911, meddelade akademien, att, om nyssberörda framställning i fråga om

ändring i den ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten vunne bifall, det extra anslag å 10,250 kronor, som sedan åtskilliga år utgått för upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst, icke skulle behöva tagas i anspråk för personlig avlöningsförbättring åt amanuensen Ekholm 1,100 kronor, för avlöning av en andre amanuens 3,000 kronor eller för vaktmästaren-telegrafistens ersättande för förökat arbete m. m. 200 kronor, tillhopa 4,300 kronor.

Som emellertid det extra anslaget i fråga under en följd av år visat sig för knappt, så att mindre brister år efter år uppkommit, ansåg akademien det under angivna förutsättning för år 1913 erforderliga anslaget icke kunna minskas med hela berörda belopp, 4,300 kronor, d. v. s. till 5,950 kronor, utan böra upptagas 200 kronor högre eller till 6,150 kronor.

För den händelse emellertid den sökta ändringen av anstaltens ordinarie stat icke skulle genomföras, hemställdes om ett fortfarande anslag av 10,250 kronor å extra stat för år 1913.

Uti underdånigt utlåtande jämväl av den 13 september 1911 över ett av löneregleringskommittén den 29 juni 1911 avgivet betänkande (delen XXIX), i fråga om uppförande i stat av vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter, har vetenskapsakademien föreslagit, att för ett biträde å meteorologiska centralanstalten, om vilket biträdes uppförande å ordinarie stat akademien förut hemställt, avlöningen ej borde sättas lägre än 1,600 kronor. Nämnda biträde, vars dagliga tjänstgöringstid kunde lämpligen utsträckas till minst sex timmar, vore nämligen, i förhållande till de vid centrala ämbetsverk anställda biträden med avlöning av normaltyp, högt kvalificerat.

Skrivelse från vetenskapsakademien 4/12 1912.

I skrivelse till vetenskapsakademien den 2 december 1912 anmälde t. f. föreståndaren för meteorologiska centralanstalten, att, sedan andre amanuensen vid anstalten M. Jansson blivit utnämnd till aktuarie i kommerskollegium, räknat från och med den 1 januari 1913, ifrågavarande befattning vid centralanstalten blivit ledig från och med sistnämnda dag, samt att för det dåvarande icke funnes någon kompetent person, som vore villig att sköta befattningen.

Med överlämnande av berörda skrivelse anhöll vetenskapsakademien uti underdånig skrivelse den 4 december 1912, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att ifrågavarande amanuensbefattning finge efter den 1 januari 1913 tills vidare uppehållas genom tillfälligt anställda biträden.

Akademien anförde vidare, att vad akademien länge befarat, hade då inträffat. Meteorologiska centralanstalten hade förlorat en framstående kraft, och enär såväl föreståndaren som även förste amanuensen inom ett, respektive tre år vore pensionsberättigade, förelåge största anledning att frukta det anstaltens verksamhet inom kort ej skulle kunna på ett tillfredsställande sätt uppehållas, därest ej ny stat för anstalten bleve med det första antagen. Ett par fullt kompetenta personer funnes visserligen, men då dessa redan innehade ordinarie befattningar med vida bättre avlöning än den som åtnjötes av amanuenserna vid anstalten, funnes icke någon utsikt till att de skulle emottaga kallelse till någon av dessa platser.

På grund av dessa förhållanden anhöll akademien, att Kungl. Maj:t redan för 1913 års Riksdag måtte framlägga det förslag till ny stat för anstalten, varom akademien i underdånig skrivelse den 13 september 1911 gjort framställning.

Skrivelse från föreståndaren för anstalten 17/2 1913.

Uti skrivelse till kommittén den 17 februari 1913 har föreståndaren för meteorologiska centralanstalten anfört huvudsakligen följande.

Enligt vetenskapsakademiens förslag skulle de nuvarande två amanuensbefattningarna vid anstalten ombildas till tjänster av respektive andra och första graden. Därest det emellertid skulle sättas i fråga, huruvida någondera av innehavarna utav nämnda tjänster eventuellt skulle kunna utom den ordinarie avlöningen tillerkännas dels hittills utgående arvode av 600 kronor för eftermiddagstjänstgöring, dels ock nu jämväl förekommande arvode av 1,000 kronor för arbeten med de hydrografiska nederbördsstationerna, hade föreståndaren ansett sig nu böra föreslå, att bägge ifrågavarande befattningar måtte uppföras i andra graden med skyldighet för deras innehavare att utan särskild ersättning utföra de arbeten, som eljest skolat förrättas för de nämnda arvodena.

Därvid vore att märka, att de arbeten, som tillhörde eftermiddagstjänsten, måste utföras såväl vardag som söndag under den varmare års-

tiden, för närvarande juli—september, och att det icke vore uteslutet, att dessa arbeten inom en snar framtid komme att utsträckas till en längre tid av året. Vidkommande de hydrografiska arbetena erinrades, att dessa på sista tiden icke obetydligt ökats och sannolikt komme att ytterligare ökas.

Jämväl i ett annat hänseende hade föreståndaren ansett en modifikation av det utav vetenskapsakademien framlagda statförslaget vara av behovet påkallad.

För arbetets behöriga bedrivande vid meteorologiska centralanstalten hade det nämligen visat sig oundgängligen nödvändigt att, utöver de nämnda två amanuenserna, hava tillgång till vetenskapligt bildad arbetskraft. Särskilt under de ordinarie tjänstemännens semester och under tjänsteresor samt vid eventuella sjukdomsförfall bleve det givetvis erforderligt, att vederbörligen kvalificerad vikarie funnes att tillgå.

Anstalten hade hittills sökt nödtorftigt hjälpa sig med en extra amanuens med en avlöning av 150 kronor i månaden, vilket belopp utgått med 50 kronor från anstaltens reservationsanslag, med 50 kronor från det å extra stat uppförda anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst och med 50 kronor från extra anslaget för hydrografiska undersökningar. På sista tiden hade det emellertid visat sig omöjligt att för detta belopp erhålla tillräckligt kvalificerad person. Föreståndaren ansåg fördenskull en höjning av arvodet nödvändig och ett belopp av 300 kronor i månaden ingalunda vara för högt tilltaget. Det erinrades, att styrelsen för hydrografiska byrån i en till kommitténs behandling överlämnad framställning beträffande ny stat för hydrografiska byrån föreslagit ett årligt arvode av 4,000 kronor till en biträdande ingenjör.

Föreståndaren för meteorologiska centralanstalten hemställde, att å ordinarie staten för anstalten måtte uppföras ett sålunda erforderligt belopp till avlönande av vetenskapligt bildade extra biträden.

Uti föreståndarens yttrande i sistnämnda skrivelse hava de av vetenskapsakademien utsedda inspektorerna för anstalten f. d. generaldirektören R. Åkerman och professorn S. Arrhenius instämt och på det livligaste tillstyrkt de i skrivelsen innefattade framställningar.

Kommitténs förslag.

Frågan om meteorologiska centralanstaltens ställning inom statsförvaltningen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har meteorologiska centralanstalten alltsedan densammas inrättande varit en självständig institution, dock ställd under vetenskapsakademiens överinseende.

I fråga om den ställning, som anstalten må för framtiden böra intaga inom statsförvaltningen, får kommittén åberopa vad i sådant hänseende yttrats uti kommitténs denna dag avgivna betänkande angående hydrografiska byrån.

Berörda yttrande är av följande innehåll.

Inom kommittén har vid behandlingen av ärendet beträffande hydrografiska byrån ifrågasatts, huruvida icke tilläventyrs skulle kunna ur flera synpunkter vara önskvärt och gagneligt att till en gemensam institution sammanföra en del vetenskapliga mindre anstalter, såsom hydrografiska byrån, nautisk-meteorologiska byrån och meteorologiska centralanstalten.

Det har därvid särskilt framhållits, att de arbeten, som utföras av de nämnda anstalterna, äga sådana beröringspunkter med varandra, att man borde söka åstadkomma en intimare samverkan dem emellan.

Även har inom kommittén framställts den tanken, att man utan en sammanslagning av de nämnda anstalterna skulle kunna, åtminstone till en viss grad, vinna det syfte, som avsåges med berörda åtgärd. I sådant hänseende har ifrågasatts att för de tre anstalterna inrätta en gemensam oavlönad styrelse, vilken skulle hava till huvudsaklig uppgift att årligen uppgöra förslag till arbetsplaner för arbetenas bedrivande inom de särskilda anstalterna och att yttra sig uti viktigare frågor rörande anstalternas organisation och verksamhet m. m.

Genom en sådan anordning skulle — har det framhållits — kunna vinnas, att arbetena vid de särskilda anstalterna bleve organiserade och

planlagda på bästa möjliga sätt och så, att vid den ena anstaltens arbeten i görligaste mån hänsyn toges till de övriga anstalternas uppgifter och arbeten, samt att dubbelarbete undvekes.

Påpekats har ock, att genom insättande i den ifrågasatta styrelsen av representanter för såväl de teoretiska som de praktiska intressena garanti skulle kunna vinnas mot att arbetena vid någon av anstalterna ensidigt riktades åt det ena eller andra hållet.

Jämväl har erinrats, att för de topografiska, ekonomiska och geologiska kartverken samt sjökarteverket redan finnes ett slags gemensam överstyrelse — med åligganden i väsentliga hänseenden motsvarande dem, som tänkts skola tillkomma den ifrågasatta styrelsen för de tre ovannämnda anstalterna — nämligen den genom kungl. brev den 28 maj 1880 inrättade kommissionen för de allmänna kartarbetena.

Med hänsyn emellertid till den ingående prövning av frågan om den hydrografiska byråns ställning, som ägde rum, innan beslut träffades om densammas inrättande, har kommittén ansett sig icke böra nu framlägga något förslag varken i den ena eller i den andra riktningen, utan allenast velat omförmäla vad i nämnda avseenden inom kommittén förekommit, på det att, därest, såsom kommittén för sin del håller före, saken befinnes förtjänt av vidare uppmärksamhet, det må genom sakkunnig utredning kunna utrönas, om och i vad mån någon av de antydda anordningarna eller tilläventyrs annan anordning må böra träffas i angivet syfte.

Ordinarie befattningar och avlöningsförmåner för dem.

Vad de särskilda befattningarna vid meteorologiska centralanstalten angår, tillåter sig kommittén till en början erinra, att föreståndaren för anstalten, vilken är den ende ordinarie befattningshavaren därstädes, enligt gällande ordinarie stat för anstalten är i avlöningshänseende likställd med universitetsprofessorer i allmänhet och att i de till kommittén remitterade handlingar icke föreligger fråga om ändring härutinnan.

De två amanuensbefattningarna vid anstalten äro däremot icke ordinarie tjänster. Den ene amanuensen åtnjuter ett arvode av 3,000 kronor å ordinarie stat jämte ett personligt avlöningstillägg å 1,100 kronor från det under en följd av år å extra stat anvisade anslaget till upprätthållande

av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid anstalten, eller tillhopa 4,100 kronor.

Till den andre amanuensen har utgått dels en ersättning av 3,000 kronor för förmiddagstjänstgöring från nyssberörda å extra stat anvisade anslag, dels 600 kronor för eftermiddagstjänstgöring under månaderna juli—september från samma anslag och dels 1,000 kronor för vissa meteorologiska arbeten för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten, vilket sistnämnda belopp bestritts från det å extra stat anvisade anslaget till utförande av meteorologiska observationer för nämnda undersökning, alltså tillhopa 4,600 kronor.

Vetenskapsakademien har med eftertryck framhållit, hurusom den omständigheten att ifrågavarande befattningar kvarstode oreglerade medförde alltjämt ökade svårigheter att kunna för befattningarna förvärva och i desamma bibehålla verkligt dugande förmågor samt att det slutligen kommit därhän att den ene av amanuenserna lämnat sin befattning vid anstalten för att tillträda annan statstjänst.

Akademien har hemställt om förändring av de nämnda befattningarna till ordinarie tjänster, med avlöningsförmåner för den ena tjänsten lika med tjänster i andra normalgraden och för den andra tjänsten lika med tjänster i första normalgraden vid centrala ämbetsverk.

Därvid har akademien emellertid förutsatt, att det för ovannämnda eftermiddagstjänstgöring avsedda arvodet å 600 kronor skulle kunna utgå till endera av nämnda ordinarie tjänstemän. Även torde, enligt vad kommittén inhämtat, hava varit avsett, att den särskilda ersättningen å 1,000 kronor för meteorologiska arbeten för den hydrografiska undersökningen fortfarande skulle bibehållas för den ene av tjänstemännen.

Sedermera har dock föreståndaren, med instämmande av de utav vetenskapsakademien utsedda inspektorer för anstalten, föreslagit att, för den händelse de nämnda särskilda ersättningarna utöver den ordinarie avlöningen icke skulle få utgå, bägge de ifrågavarande tjänstemännen skulle uppföras i andra normalgraden, med skyldighet för dem att utan särskild ersättning bestrida omförmälda eftermiddagstjänstgöring och utföra arbete för den hydrografiska undersökningen.

Även för kommittén har det nuvarande förhållandet beträffande de ifrågavarande befattningarnas ställning och avlöning framstått såsom i längden ohållbart. Därest meteorologiska centralanstalten skall för framtiden kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra de skilda och alltmer ökade göromål, som blivit eller bliva densamma ålagda, torde det fördenskull varda oundgängligen nödvändigt att ombilda de nämnda befattningarna till ordinarie tjänster med lämplig avlöning.

Vid bestämmande av avlöningen böra, enligt kommitténs mening, särskilt uppmärksammas såväl den vetenskapliga kompetens som den speciella utbildning, vilka måste fordras av innehavarna av dessa tjänster. Tillika torde böra erinras, att bägge de nämnda befattningshavarna på grund av tjänstens natur måst alternerande arbeta å tjänsterummet även under sön- och helgdagar samt den ena av dem tidvis jämväl under eftermiddagar såväl vardag som helgdag.

Med avseende å antydda förhållanden och då kommittén icke kan tillstyrka, att för vissa åligganden i tjänsten särskild ersättning må utgå, har kommittén ansett bägge de ifrågavarande befattningshavarna böra uppföras i andra normalgraden. Genom en sådan anordning skulle ock vinnas den fördelen, att göromålen kunde mellan de bägge befattningshavarna uppdelas på ett för tjänsten lämpligare sätt, än om endera befattningshavaren skulle utöver sin ordinarie avlöning få åtnjuta särskild ersättning för vissa göromål.

I anslutning till vad föreslaget blivit, torde nämnda befattningshavare kunna benämnas meteorologer.

I detta sammanhang anser sig kommittén emellertid böra uttala, att vid avvägandet av avlöningsbeloppen åt vederbörande befattningshavare vid anstalten kommittén utgått från den bestämda förutsättningen, att, därest — såsom lärer vara ifrågasatt — ytterligare uppgifter skulle komma att tilläggas anstalten, detta icke må föranleda anspråk från personalen på särskild ersättning, utöver ordinarie avlöning, för eventuellt ökat arbete i tjänsten, utan, i den mån sådant finnes oundgängligen erforderligt, därtill att ökat antal arbetskrafter må anställas.

Vid meteorologiska centralanstalten användas vidare ett antal icke vetenskapligt bildade biträden.

Såsom löneregleringskommittén i sitt den 29 juni 1911 avgivna betänkande (delen XXIX), angående uppförande i stat av vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter, meddelat, hade vid den förberedande behandlingen av sistnämnda ärende föreståndaren för meteorologiska centralanstalten uti yttrande till vetenskapsakademien anfört, att av de fem biträden, som på ett mera stadigvarande sätt användes vid anstalten, två utfört sitt arbete huvudsakligen på tjänsterummet och tre i hemmet.

Då avsett syntes vara, att endast sådana biträden, som regelbundet arbetade på tjänsterummet, skulle kunna beredas en fastare anställning, hade föreståndaren ansett sig böra till erhållande av sådan anställning, till en början, föreslå allenast ett av de förstnämnda två biträdena.

Detta biträdes uppgift vore huvudsakligen att för anstalten utföra räkningar, ofta rätt komplicerade. Arbetet vore särdeles ansträngande och krävde av biträdet »större kvalifikationer än enligt vanliga kompetensfordringar å med detsamma i övrigt jämförliga biträden i ämbetsverken».

Anstalten komme aldrig att kunna undvara ett dylikt biträde, och arbetsuppgifterna för detsamma vore av den omfattning, att biträdets arbetskraft kunde fullt utnyttjas för statstjänsten.

Med avseende därå, att arbetet vore särdeles ansträngande, ansåg anstaltens föreståndare så lång daglig arbetstid som 6 timmar ej kunna föreskrivas utan fara för överansträngning och utan att arbetsresultatens korrekthet äventyrades.

Den omständigheten, att av biträdet fordrades högre än vanliga kvalifikationer, syntes ock böra berättiga detsamma att, om avlöningen bleve den vanliga, få åtnjuta förmånen av att arbetstiden bleve kortare än den för ifrågavarande slag av statstjänare normala.

Enär biträdets avlöning utginge med omkring 900 kronor årligen av anstaltens ordinarie anslag, ansåg föreståndaren biträdets uppförande i stat böra föranleda 900 kronors »avkortning» av sagda anslag.

Vetenskapsakademien hade för sin del beträffande nämnda fråga gjort gällande den uppfattning, att 1 biträdesbefattning å meteorologiska centralanstalten borde uppföras å ordinarie stat. Denna befattnings inne-

havare vore nämligen för stadigvarande statsuppgifter sysselsatt å tjänsterummet på stadigvarande sätt med arbeten av det slag, varom fråga vore, och biträdets arbetskrafter kunde för statstjänsten utnyttjas i den utsträckning, att skäl förefunnes för dess uppförande i stat.

Akademien hemställde om framställning till Riksdagen, att å anstaltens ordinarie stat måtte uppföras 1 biträdesbefattning med avlöningsförmåner enligt normaltyp, och att i sammanhang därmed anstaltens reservationsanslag måtte minskas med 900 kronor.

Det uttalades emellertid av akademien, att, då densamma för det högre kvalificerade biträdet å meteorologiska centralanstalten ej föresloge högre avlöning än den normala, detta skedde allenast därför, att den dagliga arbetstiden för detta biträde, i följd av arbetets ansträngande beskaffenhet, icke lämpligen kunde utsträckas till det normala måttet eller 6 timmar. Akademien hemställde fördenskull, att biträdets uppförande å ordinarie stat ej måtte för detsamma föranleda längre arbetstid än akademien eller anstaltens föreståndare ur angivna synpunkter funne skäligt föreskriva.

I förenämnda betänkande den 29 juni 1911 anförde kommittén beträffande ifrågavarande kvinnliga biträde, att, därest akademiens uppfattning att den dagliga arbetstiden ej lämpligen kunde utsträckas till 6 timmar vidhölles, kommittén ansåg sig ej kunna tillstyrka biträdets uppförande å stat.

Vetenskapsakademien har uti sitt den 13 september 1911 avgivna utlåtande över kommitténs i nyssberörda betänkande innefattade förslag anfört, att akademien i fråga om biträdet å meteorologiska centralanstalten icke vidare kunde betvivla, att detta biträdes dagliga tjänstgöringstid lämpligen kunde utsträckas till minst sex timmar. Under framhållande, att nämnda befattningshavare i förhållande till biträden med avlöning av normaltyp vore högt kvalificerad, har akademien ansett, att avlöningen ej borde sättas lägre än 1,600 kronor.

Då, enligt vad akademien sålunda numera meddelat, det ifrågavarande biträdets arbetskraft skulle kunna utnyttjas under den för ordinarie dylika biträden i allmänhet stadgade minimiarbetstiden samt då de uppgifter, som åligga nämnda biträde, torde vara av mera kvalificerad art,

har kommittén ansett sig icke böra göra någon erinran mot, att å staten för meteorologiska centralanstalten uppföres en ordinarie kvinnlig biträdesbefattning av högre lönegrad, alltså med en avlöning av 1,600 kronor jämte två ålderstillägg, vartdera å 200 kronor.

Den vid anstalten nu anställde vaktmästaren, vilken tillika utför telegrafering, åtnjuter i avlöning dels ett arvode av 1,000 kronor från anstaltens reservationsanslag, dels för ökade göromål, söndagsarbete m. m. ett tillägg av 200 kronor från anslag å extra stat och dels extra lönetillägg 250 kronor, eller tillhopa 1,450 kronor.

Under framhållande av de särskilda kvalifikationer, som måste ställas på nämnde befattningshavare, samt svårigheten att för befattningen finna lämplig person för en så låg »ordinarie» avlöning, har nu föreslagits, att hela avlöningen måtte utgå å ordinarie stat samt bestämmas till 900 kronor i lön, 450 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg, tillhopa 1,500 kronor, jämte två ålderstillägg till lönen efter respektive 5 och 10 år, vartdera ålderstillägget å 100 kronor.

Åt nu ifrågavarande befattningshavare har kommittén emellertid för de med själva vaktmästarbefattningen förenade göromål icke kunnat tillstyrka högre ersättning än den, som i allmänhet tillkommer ordinarie vaktmästare i centrala ämbetsverk, eller 1,200 kronor, därav 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, jämte två ålderstillägg till lönen efter respektive 5 och 10 år, vartdera ålderstillägget å 100 kronor.

Då likväl givetvis kunnighet i telegrafering icke kan fordras såsom kompetensvillkor för vaktmästarbefattning, har det synts kommittén skäligt att, därest och så länge sådant arbete utföres av vaktmästaren vid meteorologiska centralanstalten, han härför må erhålla ytterligare ersättning. Att av sådan anledning sätta den ordinarie avlöningen högre än nyss antytts, torde icke vara lämpligt. Måhända kunna ock förändrade anordningar framdeles göra behovet av direkt telegrafering från och till anstalten överflödigt.

Vid sådant förhållande har kommittén ansett ersättning för telegrafering lämpligen kunna utgå i form av gratifikation, beräknad efter 300

kronor om året. Det för gratifikationen erforderliga beloppet torde kunna bestridas från det å ordinarie stat för anstalten uppförda reservationsanslaget.

Under erinran att avlöningen för föreståndaren blivit bestämd så sent som år 1909 och att någon ändring därutinnan icke blivit ifrågasatt, hemställer kommittén,

att å staten för meteorologiska centralanstalten må uppföras två meteorologbefattningar, vardera med avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 i lön, 1,800 i tjänstgöringspenningar och 400 i ortstillägg, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

att å staten för ifrågavarande anstalt vidare må upptagas en kvinnlig biträdesbefattning av högre lönegrad med en avlöning av 1,600 kronor, därav 900 i lön, 550 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

att vaktmästaren vid anstalten må tilldelas en avlöning å stat av 1,200 kronor, därav 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 100 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 100 kronor, efter ytterligare fem år; samt

att den bestämmelsen intages i staten, att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Utsträckt arbetstid.

Vid löneregleringar under de senare åren för ett flertal ämbetsverk har Riksdagen uppställt såsom förutsättning för godkännande av lönestaterna, att Kungl. Maj:t före den tidpunkt, då staterna skulle träda i kraft, meddelat föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstinnehavare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag. Därjämte har genom kungl. kungörelse den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar (svensk författningssamling n:r 151) föreskrivits, att i verk, där arbetstiden å tjänsterummet är för tjänstemännen bestämd till sex timmar, biträdes arbetstid skall vara nämnda tid samt att biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme.

Även beträffande meteorologiska centralanstalten torde böra gälla motsvarande föreskrifter. Därvid må dock uppmärksammas, att hinder icke synes böra möta, att, där så befinnes lämpligt, tjänstgöringen förlägges till olika delar av dagen.

Erinras må jämväl, att arbete vid anstalten måste äga rum även under sön- och helgdagar, dock endast för vissa befattningshavare och i mindre utsträckning, i regeln omkring tre timmar. Härutinnan har kommittén givetvis icke avsett att göra någon ändring.

Kommittén hemställer,

att såsom förutsättning för godkännande av den blivande staten för meteorologiska centralanstalten uppställes, att ordinarie tjänstinnehavare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar varje söckendag, dock att arbetstiden för kvinnlig befattningshavare icke må i något fall utsträckas med mera än en timme.

Enligt kungl. kungörelse den 11 juni 1909 angående löneregleringen för föreståndaren för meteorologiska centralanstalten m. m. (bihang till svensk författningssamling n:r 43) äger bemälde föreståndare årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad. *Semester.*

I sammanhang med uppförande å ordinarie stat för nämnda anstalt av meteorologbefattningar, kvinnlig biträdesbefattning samt vaktmästarbefattningen böra även innehavarna av dessa tjänster tillerkännas förmån av semester, i överensstämmelse med vad i nyreglerade verk i allmänhet medgivits befattningshavare i motsvarande grader. Semestertiden skulle alltså bliva en och en halv månad för meteorolog, en månad för kvinnligt biträde och 15 dagar för vaktmästare.

Vad sålunda av kommittén blivit ifrågasatt, har kommittén iakttagit vid framläggandet av sitt förslag till avlöningsvillkor för ordinarie befattningshavare vid meteorologiska centralanstalten.

Genom nyss omförmälda kungl. kungörelse den 11 juni 1909 äro redan fastställda avlöningsvillkor för föreståndaren för meteorologiska centralanstalten. *Avlönings-villkor.*

Då kommittén nu skolat framlägga förslag till dylika villkor för vederbörande befattningshavare vid nämnda anstalt, har kommittén ansett desamma böra så avfattas, att de komma att för framtiden gälla *samtliga* ordinarie befattningshavare vid anstalten. För den nuvarande innehavaren av föreståndarbefattningen skulle emellertid fortfarande gälla de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 fastställda avlöningsvillkoren.

För underlättande av framdeles möjligen skeende förändring av meteorologiska centralanstaltens ställning har kommittén ansett de nya avlöningsvillkoren böra givas sådan avfattning, att en var ordinarie befattningshavare må bliva skyldig att, i händelse av behov, låta sig förflyttas till befattning med motsvarande eller liknande uppgifter inom annan institution ävensom att eljest utföra de förändrade göromål, som kunna bliva befattningshavaren ålagda. Motsvarande bestämmelse har av kommittén föreslagits beträffande hydrografiska byrån.

I övrigt har kommittén tagit behörig hänsyn i tillämpliga delar til bestämmelser, som vid senare årens riksdagar antagits i samband med åtskilliga då beslutade löneregleringar.

Uppmärksammas må emellertid, att kommittén i fråga om rätt för manlig befattningshavare, som förut ej innehaft ordinarie befattning vid meteorologiska centralanstalten, att för löneförhöjning tillgodoräknas viss tid, som förflutit före den nya avlöningsstatens ikraftträdande, avfattat avlöningsvillkoren så, att dylik förmån skulle allenast tillkomma vaktmästaren. Däremot har kommittén icke tilltrott sig att föreslå sådan förmån för innehavare av amanuensbefattning, vilken erhåller meteorologtjänst med avlöning i andra normalgraden.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som i blivande ny stat varda upptagna för ordinarie befattningshavare vid meteorologiska centralanstalten, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehavare av ordinarie befattning vid nämnda anstalt skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av anstalten eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest anstaltens ställning inom statsförvaltningen så förändras, att densamma ej längre kan anses såsom självständig institution, eller därest vissa ifrågavarande anstalt tillhörande göromål överflyttas till annan institution, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som honom anförtros, eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra inom den institution, till vilken göromålen överlämnas;

att med ordinarie befattning vid meteorologiska centralanstalten icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning vid ifrågavarande anstalt ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försett eller blivit såsom aktiebolag registrerat, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, såframt ej, vad angår föreståndaren, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning vid anstalten, den myndighet varunder den lyder, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid anstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till tjänstinnehavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid anstalten, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande han därvid att, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att emellertid, därest föreståndaren till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra dagar hindrad att sköta sin befattning, meteorolog skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till föreståndarbefattningen hörande löpande göromålen;

att i fråga om i staten medgiven förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd;

att därvid vaktmästare bör tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att kvinnligt biträde, som vid den nya statens ikraftträdande är anställt vid meteorologiska centralanstalten och antages till ordinarie biträde å denna stat, äger att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid anstalten;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av föreståndaren och meteorologerna en var under en och en halv månad och av det kvinnliga biträdet under en månad samt av vaktmästaren under femton dagar;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägg, där sådant förekommer, utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten avgå ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat;

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande,

upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att beträffande den i staten upptagna kvinnliga befattningshavaren skola i övrigt lända till efterrättelse föreskrifterna uti kungl. kungörelsen den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

Anslag till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar.

Utom de bägge amanuenserna har vid meteorologiska centralanstalten tjänstgjort ett vetenskapligt bildat biträde, vars avlöning under senare tid utgjort 150 kronor i månaden. Detta belopp har utgått med 50 kronor från anstaltens reservationsanslag, med 50 kronor från extra anslaget till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst samt med 50 kronor från extra anslaget för hydrografiska undersökningar.

Uti skrivelsen från föreståndaren den 17 februari 1913 har framhållits nödvändigheten av att vid anstalten hava tillgång till dylik vetenskapligt bildad extra arbetskraft. På sista tiden hade det emellertid visat sig omöjligt att för nämnda avlöningsbelopp kunna erhålla tillräckligt kvalificerad person. Föreståndaren har fördenskull funnit en höjning av arvodet nödvändig och ansett ett belopp av 300 kronor i månaden ingalunda vara för högt tilltaget. Till jämförelse har erinrats, att styrelsen för hydrografiska byrån i en till kommitténs behandling överlämnad framställning beträffande ny stat för byrån föreslagit ett arvode av 4,000 kronor till en biträdande ingenjör.

Jämväl enligt kommitténs uppfattning är det oundgängligen nödvändigt för anstalten att utöver de ordinarie tjänstemännen hava ständig tillgång till åtminstone en vetenskapligt bildad extra tjänsteman. Det torde i sådant hänseende böra framhållas, att allenast för uppehållande av meteorologbefattning vid anstalten under semester för föreståndaren och meteorologerna samt under inspektionsresor behov av behörigen kvalificerad vikarie skulle komma att förefinnas omkring sex månader om året.

Vad avlöningen till ifrågavarande extra tjänsteman beträffar, tillåter sig kommittén erinra, att enligt kommitténs denna dag avgivna förslag beträffande hydrografiska byrån kommittén beräknat avlöningen till en biträdande ingenjör därstädes till 3,600 kronor.

Då för den nu ifrågavarande extra tjänstemannen vid meteorologiska centralanstalten, vilken, enligt vad nyss blivit antytt, i stor utsträckning skulle komma att vikariera å ordinarie befattning, givetvis bör fordras enahanda vetenskapliga kompetens som för meteorolog, har kommittén icke haft något att anmärka mot det föreslagna årsarvodet av 3,600 kronor.

I motsats mot vad hittills varit fallet beträffande avlöning till icke ordinarie befattningshavare vid meteorologiska centralanstalten, torde det till arvode åt det vetenskapligt bildade extra biträdet erforderliga beloppet böra i staten sammanföras med anslag till vikariatsersättningar.

Däremot synas ersättningar åt övriga mer eller mindre tillfälliga extra biträden kunna lämpligen såsom hittills allt efter arbetets art bestridas antingen från anstaltens reservationsanslag eller till anstaltens disposition ställda extra anslag.

Å gällande stat för ifrågavarande anstalt är uppförd en post å 313 kronor till vikariatsersättning åt vikarie för föreståndaren under dennes semester. Nämnda belopp motsvarar, i avrundat tal, de föreståndaren under semesterledighet tillkommande tjänstgöringspenningar.

I sammanhang med tillerkännande av semesterförmån åt ytterligare befattningshavare vid anstalten erfordras givetvis en höjning av vikariatsersättningsanslaget.

Ersättning till vikarie för semesterledig befattningshavare skulle, vad beträffar vikarie för såväl föreståndaren som för meteorologerna, utgå med belopp, motsvarande de på semestertiden belöpande tjänstgöringspenningar för ifrågavarande befattningshavare.

Åt vikarie för det kvinnliga biträdet under semester har kommittén, i enlighet med vad förut i dylika fall blivit godkänt, beräknat en ersättning av 100 kronor. Åt vikarie för vaktmästaren har ansetts böra avses en ersättning, motsvarande högst 3 kronor om dagen.

Utöver nämnda belopp torde även en mindre summa böra beräknas till eventuellt erforderliga fyllnadsbelopp för ersättande av vikarier för det kvinnliga biträdet och vaktmästaren under sjukdomsförfall.

Enär väderlekstjänsten måste uppehållas jämväl under de tider, då föreståndaren eller meteorologerna äro upptagna av inspektionsresor, bör slutligen av denna anledning i beräkningen upptagas nödiga medel till ersättning åt vikarie i förekommande fall.

Till vikariatsersättningar uti samtliga nu ifrågavarande hänseenden har kommittén beräknat ett belopp av 1,400 kronor.

I detta sammanhang anser sig kommittén böra påpeka, att under de tider, det vetenskapligt bildade extra biträdet vikarierar för meteorolog i och för beredande av semester åt föreståndaren eller meteorologerna eller under deras tjänsteresor och biträdet fördenskull åtnjuter vikariatsersättning, motsvarande tjänstgöringspenningarna för den ordinarie befattningen, biträdet icke under några förhållanden bör få uppbära biträdesarvodet oavkortat.

Kommittén hemställer,

att till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar må i staten för meteorologiska centralanstalten uppföras ett anslag å 5,000 kronor.

Ang. ordningen för tillsättande av vissa tjänster m. m.

Enligt gällande grundstadgar av den 15 april 1904 för vetenskapsakademien (§ 18 jämförd med § 16) väljer vetenskapsakademien föreståndare för meteorologiska centralanstalten; valet skall dock underställas Kungl. Maj:ts prövning och stadfästelse. Därest Kungl. Maj:t ej stadfäster valet, upptages ärendet av akademien till ny behandling.

Då statsverket bestrider avlöningen åt anstaltens föreståndare och han har att utöva statsfunktioner, synes det kommittén lämpligare att, sedan befattningen anslagits ledig, akademien till Kungl. Maj:t överlämnar de inkomna ansökningshandlingarna och därvid förordar till tjänstens erhållande den bland de sökande, som anses företrädesvis böra ifrågakomma, samt att Kungl. Maj:t sedermera utnämner föreståndare.

Enahanda ordning torde ock böra tillämpas vid tillsättande av meteorologbefattning.

Kommittén förutsätter, att bestämmelser i dessa och andra hänseenden må varda intagna i den instruktion för meteorologiska centralanstalten, vilken i sammanhang med en omreglering av anstalten torde vara erforderlig och som synes kommittén böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

Meteorologiska centralanstaltens reservationsanslag.

Från det å ordinarie stat för meteorologiska centralanstalten uppförda reservationsanslaget å 16,000 kronor hava hittills utgått, bland annat, dels 900 kronor i ersättning till ett av de kvinnliga biträdena, dels 1,000 kronor såsom avlöning åt vaktmästaren och dels 600 kronor i ersättning åt ett vetenskapligt bildat extra biträde eller tillhopa 2,500 kronor. Då enligt kommitténs förslag såväl nämnda kvinnliga biträdesbefattning som vaktmästarbefattningen skulle i staten uppföras såsom ordinarie tjänster samt arvode till ett vetenskapligt bildat extra biträde utgå av annat anslag, skulle härav föranledas en minskning av 2,500 kronor i anslagsbehov att bestridas från reservationsanslaget. Enligt vad förut är nämnt, har kommittén emellertid beräknat, att från ifrågavarande anslag skulle kunna utgå gratifikation å 300 kronor för telegrafering. Med hänsyn härtill skulle alltså minskning av anslaget kunna ske med allenast 2,200 kronor eller till 13,800 kronor.

Å andra sidan synes den till bidrag till bestridande av meteorologiska centralanstaltens årliga utgifter för väderlekstelegram å ordinarie stat uppförda anslagsposten å 1,050 kronor lämpligen kunna överföras till reservationsanslaget, vilket vid sådant förhållande skulle uppgå till 14,850 kronor eller avrundat 14,900 kronor.

Ordinarie stat.

Under åberopande av det anförda får kommittén framlägga följande förslag till ordinarie stat för meteorologiska centralanstalten:

	Lön Kr.	Tjänstgöringspenningar Kr.	Ortstillägg Kr.	Summa Kr.	
Föreståndare	5,000	2,500	—	7,500	Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 meteorolog	3,600	1,800	400	5,800	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
1 »	3,600	1,800	400	5,800	
1 kvinnligt biträde av högre lönegrad	900	550	150	1,600	Efter fem år kan lönen höjas med 200 kronor och efter tio år med ytterligare 200 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor och efter tio år med ytterligare 100 kronor.
Till arvode åt vetenskapligt bildat extra biträde samt vikariatsersättningar	—	—	—	5,000	
Till arvoden åt observatörerna vid rikets meteorologiska stationer samt för räknebiträden, anskaffande och underhåll av instrumenter, underhåll av anstaltens telegraf och materiel ävensom för andra behov vid anstalten, *reservationsanslag*	—	—	—	14,900	
Summa	—	—	—	**41,800**	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Anslag å extra stat.

Innan kommittén övergår till å extra stat anvisade anslag för meteorologiska centralanstalten, torde böra erinras, att för närvarande icke finnes något anslagsbelopp, avsett för anstaltens publikationer, enär dessa bekostas av vetenskapsakademien. Icke heller har hittills erfordrats något anslag för beredande av lokaler för anstalten, vilken nu är inrymd i de av naturhistoriska riksmuseet och vetenskapsakademien disponerade byggnaderna vid Drottninggatan i Stockholm. I följd av den förestående förflyttningen till norra Djurgården av såväl riksmuseet som vetenskapsakademien torde det bliva nödvändigt att bereda ny lokal för meteorologiska centralanstalten, vilken icke lämpligen kan förläggas på större avstånd från telegrafcentralstationen. En flyttning av anstalten synes kommittén så mycket

mer behövlig som, enligt vad kommittén iakttagit vid besök därstädes, de nuvarande lokalerna äro synnerligen mörka och trånga samt även i andra hänseenden olämpliga.

För meteorologiska centralanstalten hava under en följd av år å extra stat anvisats till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid anstalten 10,250 kronor samt till upprätthållande av två meteorologiska stationer 600 kronor.

Från det förra anslaget å 10,250 kronor äro beräknade att utgå, förutom andra utgifter, 1,100 kronor för personlig avlöningsförbättring åt amanuensen Ekholm, 3,000 kronor för avlöning av en andre amanuens, 600 kronor för ersättning till sistnämnde amanuens för biträde vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september, 200 kronor för ersättning till vaktmästaren-telegrafisten för förökat arbete m. m. samt 600 kronor bidrag till arvode åt ett vetenskapligt bildat extra biträde eller tillhopa 5,500 kronor.

Vid bifall till kommitténs i det föregående framlagda förslag skulle icke vidare de nämnda utgiftsposterna bestridas från berörda anslag och skulle alltså detsamma kunna minskas till 4,750 kronor. Då emellertid vetenskapsakademien uti förut omförmäld skrivelse den 13 september 1911 meddelat, att ifrågavarande extra anslag under flera år visat sig för knappt, samt i följd härav ansett ett ytterligare belopp av 200 kronor erforderligt, torde vid nämnda förhållande det extra anslaget i fråga tillväventyrs böra upptagas till 4,950 kronor.

Det har synts kommittén kunna ifrågasättas, huruvida icke nyssnämnda anslag, behörigen reducerat, samt anslaget till upprätthållande av två meteorologiska stationer lämpligen skulle kunna överflyttas till ordinarie stat, men har kommittén icke velat framlägga något bestämt förslag härom.

Vidare har till meteorologiska centralanstalten å extra stat under senare år anvisats anslag till utförande av meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten. Av ifrågavarande anslag hava utgått dels 1,000 kronor till arvodesförhöjning åt den ene amanuensen vid anstalten dels ock omkring 600 kronor till bidrag till

avlönande av ett vetenskapligt bildat extra biträde därstädes. Då enligt kommitténs förslag berörda arvodesförhöjning å 1,000 kronor icke vidare skulle ifrågakomma samt det nämnda biträdet helt och hållet skulle avlönas från ordinarie anslag, skulle vid bifall till kommitténs förslag nu ifrågavarande extra anslag kunna minskas med vid pass 1,600 kronor.

Till verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall hava å extra stat under sjätte huvudtiteln under de senaste åren anvisats vissa anslag, till en mindre del avsedda för undersökningar, som utföras av meteorologiska centralanstalten. Kommitténs förslag föranleder icke någon ändring härutinnan.

Kostnadsberäkning.

Den av kommittén föreslagna ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten uppgår till sammanlagt 41,800 kronor.

Nu gällande ordinarie stat för anstalten slutar på en summa av 27,863 kronor.

Därjämte hava, såsom nyss är nämnt, av anslag å extra stat utgått för anslagsbehov, vilka genom den nya staten skulle få anses vara fyllda, från anslag till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid anstalten 5,500 kronor och från anslag till utförande av meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten 1,600 kronor eller tillhopa 7,100 kronor.

Kommitténs förslag, jämfört med vad som sålunda hittills utgått av anslag å ordinarie och extra stat, innebär alltså en anslagsförhöjning av 6,837 kronor. Härvid har dock icke hänsyn tagits till ålderstillägg, vilka skulle, i likhet med vad redan nu är fallet beträffande anstaltens föreståndare, utgå av åttonde huvudtitelns gemensamma förslagsanslag till ålderstillägg.

Emellertid torde böra nämnas, att, enligt vad föreståndaren meddelat, till vaktmästaren vid anstalten utgått extra lönetillägg, något som naturligtvis icke vidare skulle kunna ifrågakomma.

Hj. P.